الدعاء مفتاح الرحمة والوضوء مفتاح الصلاة والصلاة مفتاح الجنة

دعا کلید رحمت و وضو کلید نماز است و نماز کلید بهشت.

خبر امروز

■ آیین تجلیل از کارمندان نمونه آستان قدس رضوی برگزار شد

همزمان با آغاز دهه کرامت، ۳۰ نفر از کارمندان نمونه بخش‌های مختلف آستان قدس رضوی به همراه اعضای خانواده تجلیل شدند. معاون سرمایه انسانی آستان قدس رضوی با بیان این مطلب به آستان‌نیوز گفت: به مناسبت دهه کرامت مراسم قدردانی از برگزیدگان با عنوان کارمندان نمونه برگزار شد. علی اکبر عصارنیا افزود: از بین ۳ هزار و ۳۰۰ نفر از کارکنان آستان قدس رضوی، ۲۱۰ نفر کارمند شایسته تقدیر در سطح سازمان‌ها و بنیادها معرفی و از بین آن‌ها ۳۰ نفر به انتخاب کمیته تخصصی به عنوان کارمندان نمونه آستان قدس رضوی، برگزیده شدند. وی اظهار کرد: مدیران هر حوزه بر اساس ارزشیابی که در طول سال از عملکرد کارکنان دارند امتیازاتی را در نظر می‌گیرند و این امکان برای واحد فراهم شده تا از بین کارکنان دارای ویژگی‌های رفتاری و اخلاقی مطلوب، کارکنان دارای دستاورد برتر را به عنوان نامزد انتخاب کارمند نمونه معرفی کنند.

■ حضرت معصومه(س) یک شخصیت برکت یافته از جانب خداوند

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدباقر حیدری کاشانی گفت: حضرت فاطمه معصومه(س) یک شخصیت برکت‌یافته از جانب خداوند رحمان بودند. کارشناس دینی و سخنران حرم مطهر رضوی در نخستین شب از شب‌های نورانی ماه ذی‌القعده مصادف با شب میلاد کریمه آل محمد(ع) بانوی کرامت، کوثر ثانی؛ حضرت فاطمه معصومه(س) در جمع زائران بارگاه منور رضوی اظهار کرد: خداوند پیامبران و اولیای الهی که تربیت شده ذات اقدس الهی هستند را الگو و اسوه انسان‌ها قرار داده و هر کس به آن‌ها اقتدا کند به خیر و سعادت دنیا و آخرت دست پیدا خواهد کرد. این کارشناس مذهبی عنوان کرد: خداوند وجود برخی افراد را با برکت و مبارک قرار داده و انسان تربیت‌شده در مکتب قرآن و عترت، یک انسان مبارک است؛ وجود حضرت معصومه(س) مصداق این گونه افراد بودند.

■ اجرای پویش ملی روز جمعیت در ۲۷ استان کشور

به همت مرکز بانوان و امور خانواده بنیاد کرامت رضوی از برگزیدگان رویداد ملی «شکوه مادری» شامل ۲۴ برگزیده کشوری و ۲۰۶ برگزیده استانی تجلیل می‌شود. «شکوه مادری» شبکه‌ای از مادران زیر ۴۰ سال و دارای سه فرزند یا بیشتر در سراسر کشور است. فاطمه دژبرد، مدیر مرکز بانوان و امور خانواده بنیاد کرامت رضوی در تشریح جزئیات این طرح می‌گوید: یکی از برکات طرح شکوه مادری آن بود که شبکه به‌هم‌پیوسته و منسجمی از بانوان ایرانی را در سراسر کشور با هم آشنا کرد و اکنون در پویش ملی روز جمعیت که به‌صورت همزمان در ۲۷ استان کشور برگزار خواهد شد، کانون‌های تخصصی مرکز بانوان و امور خانواده ضمن تجلیل از ۲۴ برگزیده کشوری و ۲۰۶ برگزیده استانی، مبانی دانش خانواده و سیاست‌های جوانی جمعیت را با آنان به اشتراک می‌گذارند. به گفته وی، هسته‌های متمرکز از مادران ارزش آفرین در هر شهر متشکل از پنج یا شش بانوی زیر ۴۰ سال هستند که سه فرزند یا بیشتر دارند.

■ پیوند ازدواج زائران غیرایرانی در ایام میلاد حضرت معصومه(س)

به همت مدیریت زائران غیرایرانی آستان قدس رضوی، همزمان با شب میلاد با سعادت حضرت معصومه(س) جمعی از زائران غیرایرانی به رسم تبرک و استعانت از حضرت امام رضا(ع)، زندگی مشترک خود را در حرم مطهر رضوی آغاز کردند.

به گزارش آستان نیوز، در این مراسم که با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمد ذوالفقاری، مدیر زائران غیرایرانی آستان قدس رضوی برگزار شد، زوج‌هایی از کشورهای حوزه غرب آسیا و شبه قاره هند به بارگاه منور رضوی مشرف شدند تا علاوه بر توفیق زیارت، با کسب اجازه از محضر امام رئوف(ع)، مهم‌ترین رخداد زندگی خود را در این بارگاه منور جشن بگیرند و مِهرشان را به دل هم مُهر کنند و تا بهشت همسفر هم باشند. شایان ذکر است، خطبه عقد این جوانان توسط حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمد ذوالفقاری قرائت و به رسم یادبود به این تازه مزدوجین هدایایی اهدا شد. این برنامه، یکی از برنامه‌های مدیریت زائران غیرایرانی آستان قدس رضوی در دهه کرامت بود.

خدمت

اجرای ۶ طرح نظرسنجی از خدمات آستان قدس رضوی در دهه کرامت

به همت مرکز ارتباطات و رسانه آستان قدس رضوی، خدمات آستان قدس رضوی در دهه کرامت در قالب ۶ طرح نظرسنجی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. به گزارش آستان نیوز، همزمان با آغاز دهه کرامت فعالیت‌ها و اقدامات آستان قدس رضوی از منظر زائران و مجاوران بارگاه منور رضوی مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرد. این طرح‌ها به همت مرکز افکارسنجی آستان قدس رضوی و با حضور نزدیک به ۳۰ خادمیار اجرا می‌شود و طی آن میزان رضایت زائران از فضاآرایی حرم مطهر در دهه کرامت، میزان آشنایی زائران با شعارهای دهه کرامت، سنجش میزان رضایت زائران از سلسله جشن‌های دهه کرامت (شکوه رضوان)، دیدگاه شهروندان شهر مشهد در زمینه برنامه‌های آستان قدس رضوی در دهه کرامت و عملکرد آستان قدس رضوی در این دهه از دیدگاه زائران و مجاوران مورد بررسی قرار می‌گیرد. مراسم گلباران شب میلاد نیز با حضور مشاهده‌گران و ثبت نحوه اجرای برنامه انجام می‌شود.

زیر سایه خورشید

اهتزاز پرچم سبز رضوی در ساحل نیلگون خلیج فارس

همزمان با سالروز ولادت باسعادت حضرت معصومه(س) و آغاز دهه کرامت، با حضور اقشار مختلف مردم، مسئولان استانی و خادمان و خادمیاران رضوی استان بوشهر برگزار شد و پرچم متبرک رضوی در سواحل بوشهر، یعنی جنوبی‌ترین نقطه ایران اسلامی، در مجاورت خلیج همیشه فارس به اهتزاز در آمد. اهتزاز این پرچم متبرک، باشکوه‌ترین و مهم‌ترین برنامه کانون‌های خدمت و خادمیاری استان بوشهر در دهه کرامت امسال بود اما علاوه بر آن، برنامه‌های متنوع دیگری نیز برای این ایام پیش‌بینی شده است. مهران خورده‌بین مقدم، مدیر کانون‌های خدمت رضوی استان بوشهر در این باره گفت: تجلیل از شهدای والامقام ارتش، نیروی انتظامی و بسیج در میدان شهید رئیس علی دلواری، تجلیل از نیروهای ناوگروه مکران و دنا نیروی دریایی ارتش از دیگر برنامه‌های این دهه مبارک در استان بوشهر خواهد بود.

یادداشت

سفر امام رضا(ع) به ایران و رشد جریان‌های شیعی

برکات حضور

حجت‌الاسلام دکتر غلامرضا بهروزی لک، عضو هیئت علمی دانشگاه باقرالعلوم(ع) | دوران امام رضا(ع) و سه امام پس از ایشان را دوران حضور امامان معصوم(ع) تحت کنترل و نظارت دستگاه خلافت، آن هم با یک احترام ظاهری می‌دانیم. هر چند هر چهار امام معصوم(ع) در این دوره به دست عباسیان شهید می‌شوند... این دوران به‌ویژه از زمانی که مأمون، حاکمیت را از برادرش امین می‌گیرد، با چالش‌های خاصی مواجه است. او برای اینکه بتواند تمام بنی‌عباس را تحت سیطره خود قرار دهد، نیازمند حامیانی است. با شعار «الرضا من آل‌محمد(ص)» توسط بنی‌عباس، حامیان بسیاری در اقصی نقاط جهان اسلام پیدا شد. مأمون در جست‌وجوی پایگاه حمایتی متفاوت از دستگاه سنتی بنی‌عباس، رویکرد تازه‌ای درقبال شیعیان مطرح کرد. علاوه بر این، جریان‌های شیعی یاد شده در شرایطی بودند که می‌توانستند آسیب‌ها و چالش‌هایی را برای حکومت بنی‌عباس فراهم کنند. از آنجایی که امام رضا(ع) در آن دوره مورد توجه و حمایت شیعیان بود، فراخواندن او از مدینه به توس به نوعی تلاش برای جلب حمایت و از بین بردن فعالیت‌های انقلابی شیعیان بود. پس ورود ایشان به خراسان می‌توانست ظاهر دستگاه خلافت را خوب جلوه دهد و شاید بتوانیم این مسئله را علت اساسی فراخوانی امام رضا(ع) به دستگاه خلافت و پیشنهاد ولایتعهدی به آن حضرت قلمداد کنیم.

■ ولایتعهدی؛ نمونه بارز تبدیل تهدیدها به فرصت

در این شرایط، امام رضا(ع) به توس منتقل شد، اما تدبیر و مدیریت ایشان مانع سوءاستفاده مأمون از حضور آن حضرت در دستگاه خلافت شد. آن حضرت، پذیرش مشروط ولایتعهدی را در نظر داشت. به این معنا که حضرت اعلام عمومی کرد با شرایط خاصی ولایتعهدی را می‌پذیرد؛ اینکه در امور اجرایی دخالتی نکند، عزل و نصبی انجام نداده و هیچ مسئولیت عملی را در این دوره به عهده نداشته باشد.

این مسئله پیام روشن و آشکاری دارد مبنی بر اینکه امام(ع) ظاهراً ولایتعهدی را پذیرفته اما در واقعیت قبول نکرده است. یعنی ولایتعهدی که در آن دوران طبق رسم، برخی از اختیارات حکومتی را به‌منظور آماده شدن برای خلافت بر عهده داشته حالا یک مسئله تشریفاتی است. امام رضا(ع) با این کار علاوه بر خنثی‌سازی توطئه مأمون، فرصت‌سازی انجام داد. او با این کار، شیعیان را از تعرض و ستم آشکار مأمون حفظ کرد. البته مأمون همواره اقدامات خود را برای کنترل و محدودسازی و از بین بردن شیعیان انجام می‌داد ولی امام رضا(ع) توانست جریان‌های شیعی را با حضور خود به نوعی محفوظ بدارد.

دیگر اینکه امام رضا(ع) این چالش و تهدید را تبدیل به فرصت کرد تا برای ارائه فضیلت اهل بیت(ع) تلاش کند. حدیث سلسله‌الذهب، نخستین گام در این راه بود. مأمون پس از آوردن امام رضا(ع) به مرو، جلسات علمی و مناظره‌های متعددی با حضور علمای مختلف تشکیل می‌داد و با این کار می‌خواست امام(ع) را تحقیر کند اما حضرت رضا(ع) در مناظره با صاحبان ادیان و مکاتب مختلف همواره پیروز بود.

نیت سیاسی شوم و پلید مأمون اساس دعوت و فراخواندن حضرت به خراسان بود. مأمون حکومت را بسیار دوست داشت و نمی‌توان گفت حاضر به دخالت امام(ع) در امور حکومت بوده است. پس مواردی که مأمون به ظاهر ابراز محبت و دوستی کرده، واقعی نیست بلکه پوششی است برای اینکه حکومت او شکل‌گیری رسمی و استنادی به خود بگیرد.

حضور امام رضا(ع) در یک منطقه خارج از سرزمین‌های سنتی جهان اسلام آن دوره یعنی حجاز و عراق، زمینه‌های برکات را برای این مناطق در جهان اسلام به وجود آورد. هر چند حضور امام رضا(ع) در این منطقه با اصرارهای مأمون صورت پذیرفت اما در عمل آثار و پیامدهای درخشانی به همراه داشت. حضور امام رضا(ع) در ایران موجب رشد و گسترش تشیع شد.

گفت‌وگو با مسئول مرکز مخابرات حرم مطهر رضوی

تلفنخانه‌ای برای دل‌ها

محمدحسین مروج کاشانی | تعریف ساده تلفنخانه و مرکز مخابرات این است: «... محلی که به تلفن مرکزی اختصاص دارد و یا در آنجا روند و مکالمات تلفنی را انجام دهند. مرکز یا اتاقی که دارای انشعابات تلفن باشد و برقراری تماس‌های تلفنی را بر عهده داشته باشد....» اما این تعریف در مرکز مخابرات و تلفنخانه حرم مطهر امام هشتم(ع) معنی و مفهوم دیگری، فراتر از تعاریف سیستمی و اداری و سازمانی دارد. مرکزی که با وجود تلفن‌های همراه، شبکه‌ها و کانال‌ها و پیام‌رسان‌های اجتماعی، فضای مجازی، ارتباطات تصویری دو یا چند سویه، اشتراک‌گذاری‌های مرسوم در کانال‌های فضای مجازی و... همچنان جایگاه خاص خود را در بین زائران و ارادتمندان بارگاه مطهر امام رضا(ع) دارد. پاسخگویی ماهیانه به حدود ۳۰ هزار تماس تلفنی مستقیم زائران و مخاطبان حرم مطهر امام هشتم(ع) توسط اپراتورهای این مرکز، حکایت از حقیقت دیگری دارد؛ واقعیتی که باید ابعاد آن را از زبان علیرضا فیض‌نژاد، کارشناس مسئول بخش مخابرات و تلفنخانه حرم مطهر رضوی شنید. او ۵۰ ساله و کارشناس علوم اجتماعی است و بیش از دو دهه، سابقه خدمت در مجموعه‌های اداری و سازمانی مختلف در بارگاه مطهر امام هشتم(ع) را داراست.

■ چطور شد از مرکز مخابرات و تلفنخانه حرم مطهر رضوی سر درآوردید؟

من کارمند آستان قدس رضوی در مجموعه بارگاه مطهر امام رضا(ع) هستم. بیش از دو دهه سابقه خدمت دارم و در قسمت‌های مختلفی از حرم مطهر حضرت ثامن‌الحجج(ع) خدمت کرده‌ام.

برحسب صلاحدید مسئولان و مدیران مجموعه معاونت خدمات زائران حرم مطهر رضوی قرار شد به مرکز مخابرات و تلفنخانه بارگاه مقدس امام هشتم(ع) منتقل شوم و انجام وظیفه کنم. راستش را بخواهید جا و مکان برایم مهم نیست، همیشه قصد و نیت برایم مهم بوده است، یعنی خدمت به امام رضا(ع) و زائران آن امام رئوف(ع).

■ در بخش تلفنخانه حرم مطهر با چه مواردی سر و کار دارید؟

تلفنخانه و مرکز مخابرات در هر مجموعه‌ای، نقش ارتباطی مهمی برای مجموعه درون و برون‌سازمانی دارد. هم مخاطبان و مراجعه‌کنندگان و هم کارکنان یک مجموعه با تلفنخانه سرو کار دارند... اما در حرم مطهر امام رضا(ع) با حضور انبوه زائران و وجود بخش‌ها و قسمت‌های گوناگون فرهنگی، مذهبی، علمی، اداری و سازمانی، خدماتی و...، همچنین موضوعات مرتبط با زائر و زیارت، اجرای برنامه‌های فرهنگی و مذهبی، برگزاری مراسم و آیین‌های دینی و ملی و مذهبی گوناگون، انجام هماهنگی‌های مختلف و برقراری ارتباطات تلفنی و مخابراتی و... همه و همه از اهمیت و حساسیت ویژه‌ای برخوردار است. در حال حاضر حدود ۳ هزار خط تلفن داخلی و ۸۵۰ خط تلفن مستقیم در سطح مجموعه اماکن متبرکه حرم مطهر امام رضا(ع) وجود دارد که این تعداد خطوط داخلی و مستقیم روی حدود ۱۵ هزار متر شبکه کابلی مخابرات فعال است.

این بخش، زیرمجموعه اداره روشنایی و خدمات فنی از مجموعه‌های تابعه معاونت خدمات زائرین حرم مطهر امام هشتم(ع) بوده و مسئولیت راه‌اندازی، حفظ و نگهداری، پشتیبانی، تعمیرات و... خطوط تلفن داخلی و مستقیم موجود در سطح اماکن متبرکه رضوی را برعهده دارد.

در حال حاضر ۱۱ لینک E1 هر کدام به ظرفیت ۳۰ خط تلفن در کنار خطوط مستقیم، ارتباطات تلفنی بارگاه مطهر امام رضا(ع) با بیرون از حرم مطهر و برعکس را برقرار می‌کنند. یکی از خصوصیات خطوط تلفنی داخلی حرم مطهر امام هشتم(ع) وجود سرویس مخابراتی «دورشوال» با پیش شماره ۳۲۰۰ است به‌گونه‌ای که با استفاده از این سرویس و این پیش‌شماره می‌توان از طریق خطوط تلفنی داخلی حرم مطهر، به طور مستقیم و بدون تماس با اپراتور حرم مطهر رضوی، ارتباط تلفنی برقرار کرد. سیستم «دور شوال» در واقع سرویسی است که این امکان را ایجاد می‌کند که بتوان با گرفتن یک پیش‌شماره از طریق خطوط تلفن داخلی سانترال، بدون ارتباط با اپراتور مرکزی و اصلی در یک مجموعه، تماس تلفنی برقرار کرد و این موضوع نقش مهمی در زمینه تکریم زائران و مخاطبان حرم منور امام رضا(ع)، صرفه‌جویی در وقت و زمان زائران و کاهش بار ترافیکی تماس‌های گرفته شده با اپراتور در سطح حرم مطهر رضوی دارد.

■ پس حسابی سرتان در این مرکز شلوغ است؟

بیشتر زحمات و ارائه خدمات مربوط به زائران و مخاطبان و مجموعه‌های اداری، سازمانی، خدماتی و... با گستردگی و اهمیت و حساسیتی که بیان کردم، برعهده همکاران خدوم و زحمتکش من در این مرکز است. اپراتورها و همکاران فنی من در این مرکز، بدون هیچ ادعایی، فقط برای خدمت به صاحب عظیم‌الشأن دستگاه یعنی امام رضا(ع) و زائران بزرگوار آن امام، شبانه‌روز در حال خدمت و تلاش هستند که شاید خدمات آنان به چشم کسی هم نیاید و دیده هم نشود.

با توجه به تعداد انبوه تماس‌های زائران و دلباختگان حرم مطهر امام هشتم(ع) و تماس‌های تلفنی با مدیریت‌ها، بخش‌ها، اداره‌ها و واحدهای گوناگون در سطح اماکن متبرکه رضوی، به‌طور میانگین تقریباً روزانه هزار تماس تلفنی با اپراتورهای این مرکز برقرار می‌شود؛ ماهانه به حدود ۳۰ هزار تماس تلفنی مستقیم از سوی زائران و مخاطبان، توسط اپراتورهای این مرکز، پاسخ‌گویی می‌شود. البته یادآور می‌شوم پاسخ‌گویی به این تعداد تماس تلفنی و سایر خدمات فنی و امور مرتبط با مرکز مخابرات حرم مطهر امام رضا(ع) توسط کارکنان پرتلاش این مرکز و با نهایت دقت، صبر و حوصله انجام می‌شود.

به علت عظمت بارگاه مقدس امام رئوف حضرت رضا(ع) و حساسیت فعالیت در مرکز مخابرات حرم مطهر، فعالیت این بخش در طول شبانه‌روز به صورت ۲۴ ساعته بوده، به‌گونه‌ای که همیشه مرکز مخابرات حرم منور رضوی در تمام ساعات شبانه‌روز آماده پاسخ‌گویی به تماس‌های تلفنی زائران و مجاوران این بارگاه مقدس است.

■ زائران و مخاطبان حرم مطهر رضوی بیشتر در چه زمینه‌هایی با مرکز مخابرات بارگاه منور امام هشتم(ع) تماس می‌گیرند؟

تماس با شماره تلفن ۴۸۸۸۸ (ویژه تماس روضه منوره بارگاه مطهر امام هشتم(ع) برای برقراری ارتباط با فضای معنوی و مقدس روضه منوره و محدوده ضریح مطهر رضوی)، تماس با سامانه تلفنی ۳۲۰۲۰ (برای پرسیدن موضوعات، پرسش‌ها و مسائل شرعی و دینی)، ارتباط با تلفن گویای مرکز امور خادمین آستان قدس رضوی به شماره ۳۲۰۰۳۳۶۰ (به منظور کسب اطلاعات در زمینه اقدامات مربوط برای نائل شدن به افتخار خدمت در بارگاه مطهر امام رضا(ع) به عنوان خدمه یا خادمیار رضوی) و... ازجمله مهم‌ترین و بیشترین میزان تماس‌های تلفنی زائران و مخاطبان بارگاه مقدس امام رضا(ع) است.

همچنین در زمینه ارتباط با فضای روضه منوره و محدوده ضریح مطهر امام هشتم(ع) باید بیان کنم روزانه حدود ۸ هزار و ماهانه بین ۲۴۰ تا ۲۵۰ هزار تماس تلفنی برای ارتباط با فضای معنوی و مقدس روضه منوره امام رضا(ع) برقرار می‌شود، ضمناً زائران و مخاطبان گرامی در شهرستان‌های خراسان رضوی می‌توانند مستقیم با شماره تلفن ۴۸۸۸۸ و بدون نیاز به پیش شماره ۰۵۱ و در سایر نقاط و استان‌ها با گرفتن پیش شماره ۰۵۱ و سپس گرفتن شماره مزبور (۴۸۸۸۸) با فضای معنوی روضه منوره به‌منظور کسب فیوضات معنوی و زیارت از راه دور ارتباط برقرار کنند.

تماس مادری پس از نماز ظهر با این مرکز و درخواست دعا برای شفای فرزند بیمارش، درخواست دانش‌آموزی که با توکل بر خدا و توسل به امام رضا(ع) به‌منظور اطمینان قلب، می‌خواست در جلسه امتحان نهایی سال آخر دوره متوسطه شرکت کند، درخواست پدری با توسل به امام رضا(ع) برای شفای پسرش که در اثر تصادف خودرو با یک کامیون به‌شدت از ناحیه سر و جمجمه مجروح شده بود و در داخل اتاق عمل و زیر تیغ تیز جراحی با مرگ دست و پنجه نرم می‌کرد، تماس دختر خانمی که پس از درگذشت مادر جوانش و دفن او در آرامستان، تقاضای شفاعت از محضر امام رئوف(ع) برای مادرش داشت، صدای مادر کهنسالی که به علت پیری و بیماری نمی‌توانست به زیارت حرم بیاید و بغض گلویش را گرفته بود، درخواست سرباز مشهدی که در ناحیه غرب کشور خدمت می‌کرد و با دیدن تصاویر حرم امام هشتم(ع) از تلویزیون دلش هوای مشهد و حرم رضوی را کرده بود، درخواست طلبه جوانی که تماس گرفته بود و برای رفع مشکل دوستش دعا می‌کرد، تماس دختر خردسال ۹ ساله‌ای که با لهجه شیرین شیرازی تماس گرفته بود و دلش برای امام رضا(ع) تنگ شده بود، صدای آرام و بغض کرده همراه با پالس‌های حزن‌انگیز یک هموطن ایرانی مقیم یکی از کشورهای اروپایی که در نیمه شبی دلش برای حرم مولای رئوف امام هشتم(ع) تنگ شده بود، التماس دعای والدین پیری که برای عاقبت به‌خیری همه جوانان و به‌خصوص فرزندانشان دعا می‌کردند، صدای گریه زوج جوانی که سال‌ها پس از ازدواج هنوز صاحب فرزندی نشده بودند، تماس پزشک معالج از یکی از بیمارستان‌های کشور در دل شب که کشیک بیمارستان بود، گریه‌های نوه کوچکی که پدربزرگش به کما رفته بود و برایش از محضر امام رضا(ع) درخواست شفا و عافیت داشت، گریه‌های دختر نوجوانی که پدرش سال‌ها بود منزل را ترک کرده و او در سحرگاه یک روز بهاری دلش هوای پدرش را کرده بود، صدای استیصال و درماندگی فرزندی که مادر و پدرش اصرار به اجرای صیغه طلاق و جدایی از یکدیگر داشتند و او نمی‌دانست کدام‌یک از این دو نفر را برای ادامه زندگی انتخاب کند و... همه و همه بخشی از موضوعاتی است که از تماس‌ها به‌خاطر دارم.

راستش این‌ها یک موضوع را در اذهان یادآوری می‌کنند، اینکه «... اینجا تلفنخانه‌ای برای دل‌هاست». این دل‌های زائران و عاشقان امام رضا(ع) است که زنگ این تلفنخانه را به صدا درمی‌آورند. بعضی از این افراد از کیلومترها و فرسنگ‌ها مسافت و از یک کشور و قاره‌ای دیگر از این کره خاکی با این تلفنخانه تماس می‌گیرند اما دلشان به نزدیکی کبوتر بالای گنبد مطهر در این صحن و سرای مبارک است.

گزیده

تماس مادری پس از نماز ظهر با این مرکز و درخواست دعا برای شفای فرزند بیمارش، گریه‌های دختر نوجوانی که پدرش سال‌ها بود منزل را ترک کرده و او در سحرگاه یک روز بهاری دلش هوای پدرش را کرده بود و... بخشی از موضوعاتی است که از تماس‌ها به‌خاطر دارم.

مسیر هجرت

چگونه مسیر هجرت امام رضا(ع) به ایران ماهیت ولایتعهدی را روشن می‌کند؟

«جغرافیا»یی که برملاکننده «تاریخ» است

پارسا نیکوکار | در منابع متقدم، مورخان با همه کوشش‌های ارزنده‌ای که در بیان سیره و تاریخ زندگی حضرت رضا(ع) به کار برده‌اند، تلاشی برای تبیین مسیر حرکت و عبور امام(ع) در سفر تاریخی به ایران نکرده‌اند و در مواردی تنها با ذکر کلیاتی به خط سیر حرکت امام رضا(ع) بسنده کرده‌اند. تاریخ‌نگاران متأخر نیز به سنت پیشینیان، به طرح همان کلیات پرداخته و برخی نیز بدون تحقیق علمی و مستندات تاریخی و توجه به جغرافیای راه‌ها و تحولاتی که با گذر قرن‌ها در این مسیر ایجاد شده، با طرح مسیرهایی بر پایه حدس و گمان بر دشواری‌های موجود افزوده‌اند.

اهمیت سفر تاریخی امام رضا(ع) به ایران که بخشی از تاریخ سرزمین ما را شکل می‌دهد و رخدادهایی که در طول این سفر روی داده، ضرورت تبیین خط سیر هجرت تاریخی امام رضا(ع) را دوچندان می‌کند. دکتر جلیل عرفان منش با تألیف کتاب «همگام با امام رضا، از مدینه تا مرو» با یک پژوهش گسترده، سیر تکوینی و چگونگی دستیابی به مسیر هجرت امام رضا(ع) را شرح داده و خط سیر کلی این هجرت را با بهره‌گیری از منابع گوناگون تاریخی معتبر سیره امام رضا(ع)، حدیث، روایت و سایر منابع تاریخی دست اول برمی‌گزیند و سپس برای انطباق برخی از اختلافات و تناقض‌ها، نتایج بدست آمده را با منابع جغرافیایی، تاریخی، سیاسی و اجتماعی و همچنین تاریخ‌های محل شهرهایی که امام رضا(ع) از آن‌ها عبور و یا در آن‌ها درنگ کرده‌اند مقایسه می‌کند. او در این بررسی‌ها در نهایت به استناد دلایل زیادی، مسیر عبور حضرت از مدینه تا مرو را این گونه شرح می‌دهد:

مسیری که مأمون تأکید داشت حضرت رضا(ع) را از آن عبور دهد، یکی از راه‌های متداول آن زمان به شمار می‌رفت که از مدینه به بصره و از طریق سوق الاهواز (اهواز) به فارس و سپس از راه کویر و بیابان به ایالت‌های فارس و خراسان می‌گذشت و در پایان به مرو می‌رسید. راه دیگر که در آن زمان متداول بود از مدینه به سمت کوفه و مدینه‌السلام (بغداد) و از آنجا به سمت ری، قم و خراسان می‌رفت و سرانجام به مرو منتهی می‌شد. این خط سیر از سه شهر مهم کوفه، بغداد و قم می‌گذشت. شهر کوفه مرکز تجمع شیعیان و پایگاه علویان محسوب می‌شد و همواره شاهد قیام‌های علویان بر ضدحکام بنی‌امیه و بنی‌عباس بود. بغداد زیرسیطره عباسیان متعصب و مخالفان سیاسی مأمون اداره می‌شد و در کشمکش‌های سیاسی و خاندانی میان مأمون و برادرش امین تبدیل به کانون توطئه بر ضد مأمون شده بود. بدیهی است عبور اجباری حضرت رضا(ع) از کوفه، واکنش علویان و از بغداد، خشم عباسیان را برمی‌انگیخت. شهر قم، از معدود شهرهای ایران به شمار می‌رفت که دارای تمایلات شیعی بود و محبت به خاندان علی بن ابی‌طالب(ع) در آن موج می‌زد. عبور آن حضرت از این شهر شیعه‌نشین، مأمون را با دشواری‌های قابل درکی روبه‌رو می‌کرد.

از این رو مسیری که مأمون برای انتقال امام رضا(ع) از مدینه به مرو انتخاب کرده بود از دیدگاه جغرافیای طبیعی، اجتماعی، سیاسی و مذهبی بسیار حساب‌شده و زیرکانه بود. بررسی جغرافیای تاریخی هجرت علی بن موسی‌الرضا(ع) به تنهایی نشانگر ماهیت ولایتعهدی است و به اعتقاد نگارنده، ترسیم جغرافیای تاریخی عزیمت امام رضا(ع) و حوادثی که در طول این سفر رخ داده یکی از دلایل روشن ماهیت ولایتعهدی است که به بسیاری از پرسش‌ها و سوءتعبیرها درباره پذیرش آن از سوی امام خاتمه می‌دهد. امام رضا(ع) در طول این سفر همواره دست به اقداماتی زد که در نهایت به افشای اهداف مأمون از طرح ولایتعهدی و اعلام مواضع خود دربرابر پیشنهاد مأمون انجامید. این اقدامات از همان ابتدای سفر آغاز شد و در طول سفر هر گاه فرصت مغتنم بود، ادامه می‌یافت تا هنگامی که حضرت به مرو رسید. مواضع امام، پس از پذیرش تحمیلی ولایتعهدی، شدت بیشتری به خود گرفت و سرانجام منجر به شهادتش شد.

قصه‌های حرم

روایتی از اذن «آقا» برای عهد خدمت

میزبانی انیس‌النفوس و میهمانی پاکبان‌ها

قرار بر میهمانی که باشد، برایش پست و مقام معنایی ندارد. قرار بر اذن حضور که باشد، جنس و سن و شغل و مرتبه در پیشگاهش رنگ می‌بازد، اصلاً وقتی قرار باشد بپذیرد، خودش بهتر می‌داند چگونه بپذیرد، مثل میهمانی امروزش که برای عهد خدمتگزاری بیش از ۴ هزار پاکبان شهر، آغوش مهربانی گشود تا خادمان شهر، به خدمت رئوفش شرفیاب شوند و در آغازین روز دهه کرامت، به اذن آقا، خدمتشان را متبرک کنند.

خوشا به حالشان! دوستشان دارد و این را خوب می‌دانند. برق چشم‌هایشان از همان ابتدای مسیر حرکت در میدان شهدا تا خود حرم را خوب می‌شود رصد کرد. برق چشمانی که به برق گنبد طلا گره زده شده است، گویای همین راز بود. عاشقی می‌کردند با پرچم سبز علی بن موسی‌الرضا(ع) و هیچ چیزی جلودارشان نبود.

صبح علی‌الطلوع دور میدان شهدا جمع شدند و عهد بستند یک امروز را، به جای جارو، توی دست‌های آفتاب‌سوخته و پینه‌بسته‌شان شاخه‌های گل سرخ بگیرند و به سوی خانه محبوبشان روانه شوند؛ آن هم چه راهی شدنی؛ هروله‌کنان و از خود بی‌خود؛ مشتاق و شکفته و صبور و خوش‌خنده؛ مثل گل‌هایی که بالای سرشان می‌رقصید و «رضا رضا» را با صداهای خشدارشان زمزمه می‌کردند.

آن‌ها که بودند؟ نسبتشان با دست‌های مغرورِ ما چه بود؟ ما هر روز با لباس‌های اتوکشیده از کنار آن‌ها گذشته‌ایم؛ بی‌تفاوت، بی‌سلام و علیک. شاید هم روزی که سرِ کیف و سرخوش بودیم برایشان دستی تکان داده باشیم یا بوقی زده‌ایم، اما شاه خراسان هوایشان را همیشه دارد و امروز برای میزبانی‌شان صحنِ غدیر را چراغانی و پر از عطر عود کرده بود.

پشت سرشان راه افتادم. می‌خواستم ببینم چطور به محبوبشان سلام می‌دهند. یک قبیله از مردان ساده و بی‌ادعا با لباس‌های آبی فیروزه‌ای که دو سه خطِ پهن و نارنجی روی پاچه‌های شلوارشان دوخته بودند و وسط صحن غدیر، آن‌قدر انگشت‌نما بودند که همه چشم‌ها دنبالشان می‌گشت. همان‌طوری آمده بودند که خیلی از ما را حتی اگر زورمان کنند حاضر نیستیم بیاییم؛ خاکی و بی‌زرق و برق.

به قول آقای اکبری که موهایش به سپیدی برف شده بود و ازدحام حضور راهیان مسیر مهربانی سبب شده بود همراهی کند و برای کفش‌هایم از خادمان کیسه بگیرد، «دخترم، آقا دوستمان دارد، حتی بیشتر از خودمان! وگرنه ما کجا و گل آوردن برای سلطان توس کجا؟»

حتی وقتی از یکی‌شان پرسیدم: «حرم که می‌آیید، پیش آقا گلایه می‌کنید؟» دستش را تکان داد و گفت: «نه بابا! همین که رزقمان جور است و نفسی بالا و پایین می‌رود شُکر. دستمان توی دست امام رضاست! همسایه آقاییم. آن‌وقت گلایه کنیم؟ گلایه چی؟ کار که عیار مرد است و ما نان بازویمان را می‌خوریم؛ خود آقا هم گفته «کسی که در پی افزایش رزق و روزی است تا با آن، خانواده خود را اداره کند، پاداشش از مجاهد در راه خدا بیشتر است». ما هم مجاهدیم خواهرِ من. مجاهد و مجاور شاه خراسان و چی بهتر از این».

اسناد

عریضه‌های زائران امام رضا علیه‌السلام در دوره قاجار

مهدی خانی‌زاده، کارشناس مسئول بخش طبقه‌بندی و آماده‌سازی مرکز اسناد آستان قدس رضوی | در دوره قاجار زائران با مشکلات ناشی از دشواری‌های مربوط به وضعیت بد راه‌ها، بهداشت، تهاجم راهزنان و ناامنی‌های ناشی از هجوم مهاجمان داخلی و خارجی مواجه بوده‌اند. بررسی محتوای عریضه‌های به‌جا مانده از زائران در این دوره، حاوی دقیق‌ترین و جزئی‌ترین اطلاعاتی است که سبب و علت درخواست مساعدت زائران را از آستان قدس رضوی آشکار می‌کند.

با بررسی عریضه‌های زائران این دوره مشخص می‌شود بیماری و فوت همراهان، طولانی شدن مدت سفر، فقر، تنها و بی‌سرپرست بودن و هجوم و حمله راهزنان از جمله علل نگارش عریضه بوده است. محتوای عریضه‌ها، حاوی یک مقدمه در اهدای سلام، تحیت و تکریم مقام متولی و معرفی مختصر صاحب عریضه از حیث جنسیت، لقب و شهرت و یا انتساب خود به رجال و علماست. در بدنه عریضه علت درخواست ذکر و در انتها بر اهمیت این درخواست با استفاده از جملات تحذیری تأکید می‌شده است. حواشی عریضه هم ممهور به مهر و خط توصیه‌کنندگان و شاهدان است. نوع نگارش عریضه‌ها بر حسب طبقات اجتماعی متفاوت است. طبقات اجتماعی بالا عریضه‌هایشان با تفصیل و نگارش زیباتری تقریر می‌شده و عریضه زائرانی که سواد خواندن و نوشتن نداشتند، توسط محرران و عریضه‌نگارانی که به طور حرفه‌ای به این شغل اشتغال داشتند، نگاشته می‌شده است. در عریضه‌های زنان زائر از اصطلاح کمینه، ضعیفه، عاجزه، پاشکسته و یا ترکیبی از دو اصطلاح استفاده می‌شده و در صورتی که سیده یا سادات بودند، صفت آن نیز می‌آمده ولی در عریضه مردان فقط به شغل و طبقه اجتماعی فرد اشاره می‌شده است.

اقامت زائران در مشهد تا چند ماه به طول می‌انجامیده؛ عریضه‌ها اغلب درخواست خرجی برگشت، پرداخت مقرری در مدت اقامت، پول یک جفت کفش، چادر و پوستین بوده است. سیستم پرداخت‌ها برای زائران بدین منوال بوده که بسته به مدت زمان اقامتشان در مشهد و همچنین بر حسب وضع حال و موقعیت معیشتی آن‌ها به صورت روزانه و یا هر چند روز یک‌بار نان و وجه خورشت به آن‌ها تعلق می‌گرفت. این کمک‌ها تقریباً همه روزه بود. هزینه کمک به زائران اغلب از محل موقوفات وزیر نظام و عتیق علی منشی تأمین می‌شد.

بررسی اسناد کمک‌های مالی زائران، توسط شخص متولی وقت انجام می‌گرفت که به مطالعه مستقیم درخواست‌ها می‌پرداخت و سپس در قسمت بالای عریضه‌ها، با دستخط خود، خطاب به تحویلداران آن آستان، دستور پرداخت مبالغی وجه نقد و یا وجوه جنسی که اغلب نان بود، به فرد درخواست‌کننده را می‌داد و مهر می‌کرد و در نهایت از تحویلداران می‌خواست پس از پرداخت کمک، از صاحب عریضه، رسید دریافت کنند.

متن سندی که در ادامه می‌آید یک نمونه از این‌گونه عریضه‌هاست که خطاب به محمد علی صدرالممالک، متولی‌باشی وقت آستان قدس رضوی در سال ۱۳۰۳ قمری نگاشته شده است.

جناب عالی سرکار آقای متولی دام اقباله

عرض می‌شود داعی سید حسن نام از سادات دزفول از طایفه حاج سید عیسی نقیب عربستان به عزم زیارت حضرت ثامن‌الائمه علیه آلاف من الثناء والتحیه بی‌خرجی مشرف شده، در تهران از سرکار امین‌السلطان وجه تومان به جهت مخارج التفات فرمود. متوقع از سرکار، التفاتی و مرحمتی درباره این داعی بشود برای مخارج رفتن خود با مرکوب. زیاده عرضی نیست. والسلام حسن الحسینی الموسوی

عبدالرحیم بن محمدعلی

بسم الله الرحمن الرحیم بلی جناب سید از زوار مستحقین است

[سجع مهر:] الواثق بالله علی الموسوی الجزایری

[پشت سند:] یک تومان با ده من نان به اینجانب رسید [سجع مهر:] حسن الموسوی

عکس‌نوشته

چه غافل‌گیری شیرینی

عکس: آرمین صمیمی

فاطمه عامل نیک | **سلام آقاجان، چه غافل‌گیری شیرینی. پایم را که گذاشتم داخل صحن، دست روی سینه آماده بودم یکی از آن آه‌های جگرسوز بکشم و سفره دلم را بازکنم پیش رویت که تماشای بشور بساب خادمان حرمت حالم را عوض کرد.**

راستش کمی جا خوردم. اصلاً فراموش کرده بودم چند روز دیگر تولدتتان است. اول فکر کردم نکند بد موقع مزاحم شده‌ام. بالاخره اهل هر خانه‌ای وقتی می‌خواهند برای میزبانی آماده شوند، سرشان خلوت باشد، بهتر است.

منتها خانه شما تعطیلی‌بردار نیست و سوای خانه‌های دیگر است. این است که گفتم دلت را بد نکن. از خدا که پنهان نیست از شما چه پنهان، یاد جوانی از دست رفته‌ام افتادم.

همه عمر از صبح تا غروب در و دیوار خانه اعیانی مردم را شستم و جلا دادم.

این است که یک‌مرتبه دلم گرفت؛ گفتم خوش به سعادت این‌ها که پنجره خانه اولاد زهرا(ع) را جلا می‌دهند. حقیقت کمی گوشه چشمم هم خیس شد. بهتر... اینجوری انگار زیارت بیشتر به جانم نشست.

روایت عاشقی

بادختران سرزمین خورشید در روز گلباران حرم علی بن موسی الرضا(ع)

وجودتان غرق گل، آقای خراسان

حنانه سالمی | آمده‌اند در روز میلاد پربرکت نازنین خواهرِ سلطان خراسان، میلادش را گرامی بدارند و در گلباران بارگاه منور رضوی همراه باشند و دهه پرفیض کرامت را به امام مهربانی‌ها شادباش بگویند. نگاهشان می‌کنم. تمام دخترانِ طورِ خراسان‌اند که برای عرض سلام به دختر موسی آمده‌اند. حرم را روی سرشان گذاشته‌اند و عطر گل‌های سرخشان چون ردی از بهشت تا مزار سلطان توس، پشت سرشان کشیده می‌شود.

خراسان ولوله است. از در و دیوار و دامن شهر، بوی گل سرخ می‌پاشد. جا برای نشستن که هیچ، حتی برای ایستادن هم نیست. همه از خود بی‌خود می‌دوند که اولین نفر باشند برای عرض تبریک! من اما آخرین نفرم. سردرگم بین آدم‌هایی با رنگ و لباس و زبان‌هایی به وسعت جهان. چه حوصله‌ای دارد شاه خراسان. پای دردِدل‌های این جماعتِ نیازمند نشستن، کار هر کسی نیست. دل رئوفی می‌خواهد به عظمت و رأفت دل علی بن موسی‌الرضا(ع). گریه‌ام گرفته از شنیدن ناله‌ها. بی‌طاقت شده‌ام. به رنجِ چشم‌ها و حاجت‌هایشان زل زده‌ام و حاجتم یادم رفته است. امروز همه، علی بن موسی(ع) را به خواهرش، معصومه بنت موسی(س) قسم می‌دهند تا دست خالی نروند.

هر کسی به امیدی آمده و هر چشمی به آرزویی، خیسِ اشک است. زن عراقی با تمام جانش روی در «دارالشرف» می‌کوبد. بدون اجازه‌اش نمی‌رود داخل. آن‌قدر روی در می‌کوبد تا دلشان رضا بدهد به شنیدنِ «بفرما!». عبا را روی سرش کشیده و هق‌هق، شانه‌هایش را به لرزه انداخته: «مبروک سیدی! مبروک سیدی! أحلفک ابفاطمة المعصومة...».

سرم را پایین می‌اندازم. میلاد خواهر شاه را تبریک می‌گوید و به خودش قسمش می‌دهد. ناله‌هایش حزن عجیبی دارد، عمیق و دردآلود، انگار از اعماق تاریخ پرتلاطم عراق بیرون کشیده شده است. دلم نمی‌خواهد بیفتم وسط درددلش اما گوش است و می‌شنود دیگر! سرش را به در چسبانده. خوب بلد است دل امام رئوف را بلرزاند. آخرین جمله‌اش را می‌گوید و بر در بوسه می‌زند. شاه خراسان را به چشم‌های منتظر فاطمه معصومه(س) قسم می‌دهد چشم‌هایش را به برگشتن استخوان‌های پسر شهیدش روشن کند. سر بریده پسرش هنوز دست داعشی‌هاست....

دختر جوان، هم سن و سال خودم است. دستم را می‌گیرد و با جمعیتشان کشیده می‌شوم. دست‌هایشان پر از گُل است و دست‌های من خالی. بین همهمه جمعیت و دست‌هایی آویزان بین زمین و هوا، چند گلبرگ از شاخه گلش می‌کَند و بین انگشت‌هایم مشت می‌کند.

از میدان شهدا کل خیابان‌ها را با سلام و صلوات آمدند و حالا منِ یک لا قبا را با خودشان می‌برند که روبه‌روی شاه خراسان، میلاد معصومه جانش را مبارک بگوییم. چشم‌هایم را می‌بندم و گلبرگ‌ها را بو می‌کشم. تمام حرم یکپارچه عطر گل‌های محمد(ص) را می‌دهد؛ عطر شاه خراسان و مبارکه موسی، آن مطهره چشم به راهِ رضا، حضرت نور، ماه‌بانو، فاطمه معصومه، مریمِ آل‌رسول. گلبرگ‌ها را روی ضریح می‌پاشم و با دختران خراسان، سلام می‌دهم. من هم یاد گرفته‌ام شاه خراسان را به خواهرش قسم بدهم. از کفش‌هایم دل می‌کنم و توی صحن می‌روم؛ فاخلع نعلیک انک بالوادی المقدس طوی....

من صلی رکعتین یعلم ما یقول فیهما انصرف و لیس بینه و بین الله عز و جل ذنب الا غفر له

کسی که دو رکعت نماز بجا آورد و بداند که (در نماز) چه می گوید، و بعد از اتمام هر نماز گناهی بین او و خداوند باشد خدا او را می بخشد.

برش

حضور امام رضا(ع) در یک منطقه خارج از سرزمین‌های سنتی جهان اسلام آن دوره یعنی حجاز و عراق، زمینه‌های برکات را برای این مناطق در جهان اسلام به وجود آورد. هر چند حضور امام رضا(ع) در این منطقه با اصرارهای مأمون صورت پذیرفت اما در عمل آثار و پیامدهای درخشانی به همراه داشت. حضور امام رضا(ع) در ایران موجب رشد و گسترش تشیع شد.

برش

بررسی جغرافیای تاریخی هجرت علی بن موسی‌الرضا(ع) به تنهایی نشانگر ماهیت ولایتعهدی است و به اعتقاد نگارنده، ترسیم جغرافیای تاریخی عزیمت امام رضا(ع) و حوادثی که در طول این سفر رخ داده یکی از دلایل روشن ماهیت ولایتعهدی است که به بسیاری از پرسش‌ها و سوءتعبیرها درباره پذیرش آن از سوی امام خاتمه می‌دهد. امام رضا(ع) در طول این سفر همواره دست به اقداماتی زد که در نهایت به افشای اهداف مأمون از طرح ولایتعهدی و اعلام مواضع خود دربرابر پیشنهاد مأمون انجامید.